

Regeringskansliet
Näringsdepartementet

n.registrator@regeringskansliet.se
n.remisser.ff@regeringskansliet.se

Remissyttrande

Ett land att besöka. En samlad politik för hållbar turism och växande besöksnäring

Er ref: N2017/07438/FF

Vårt diarienumr: R-948-2018

Svensk Handel, som är handelsföretagens intresseorganisation och företräder 10 000 små, medelstora och stora företag med nära 300 000 medarbetare, får med anledning av remissen anförda följande:

Allmänna synpunkter

Svensk Handel är positiv till det grundliga arbete som presenteras av utredningen. Det är bra att det tydligt definieras att besöksnäringen är en näring bestående av många olika branscher. Det kommer under en tid att vara mycket viktigt att alla, både det offentliga och privata, tydligt använder den definitionen och att vi generellt blir bättre på att exemplifiera fler branscher när det pratas om besöksnäring. Inte minst är det viktigt för att alla berörda företag ska känna sig inkluderade utan också för att begreppet ska tillämpas lika på både nationell, regional och lokal nivå, vilket är av stor vikt vid genomförandet av de olika förslag som utredningen lagt fram.

Svensk Handel vill även lyfta betydelsen av att det sätts en gemensam målbild som ska leda till samsyn runt besöksnäringens frågor inte minst över departementsgränserna.

Svensk Handel vill poängtera betydelsen av att det i de framtida diskussionerna och arbetet med dessa frågor blir tydligt att utgångspunkten inte enbart är besökare utan att även invånarna tas i beaktande, vilket även påpekas i utredningen. Attraktiva platser, om så i stad eller på landsbygd, skapas genom att sätta både grupperna i fokus. I dag arbetar många regioner och kommuner i två parallella spår där frågeställningar och insatsområden är de samma. Med

nuvarande organisation är det lätt att dubbelarbeta och agera mindre effektivt och det blir svårt för våra politiker att fatta de beslut som i slutändan både kommer deras invånare och de tillresta besökarna tillgodo.

Att invånarna inkluderas i arbetet är också av största vikt med tanke på de reaktioner som vi börjar se i Europa. På en del platser har turismen blivit så stor och framgångsrik att den upplevs besvärande för invånarna. Detta gäller även när större evenemang genomförs som påverkar invånarnas vardag. Stolta och engagerade invånare hjälper besöksnäringen och turismen att växa hållbart och levererar en helhetsupplevelse och ett värdskap som i förlängningen är den bästa marknadsföringen av vårt land.

Besöksnäringen är viktig för tillväxten i såväl storstad som tätort och glesbygd. Det blir viktigt att resurser fördelas där tillväxtpotentialerna är som störst. Det är en etablerad sanning att tillväxt kan spridas men inte flyttas. Stödsystemen behöver ses över så att inte det geografiska läget styr över tillgången till resurser utan möjligheten till stabil och god avkastning på satsat kapital. Det är annars lätt att besöksnäringens frågor glider mot att bli glesbygdspolitik även då de stora besöksflödena ligger i storstadsregionerna där ofta även transporthubbarna finns.

Dagens system och besöksnäringens strukturer bygger mycket på ett offentligt åtagande. Svensk Handel vill gärna se ett tydligare fokus på företagen och därmed strukturer, forum och mötesplatser som involverar dem. Handelns företag har få om än några kopplingar till det regionala medan kopplingarna är tydligare till det kommunala.

Utredningen har presenterat många förslag som är viktiga. Eftersom omvärlden förändras snabbt och inte minst företagens verklighet är under stor omvälvning bör det finnas stort utrymme för ytterligare prioriteringar, flexibilitet och anpassningar både gällande insatsområden och underliggande förslag i det fortsatta arbetet. Med tanke på hur säkerhetsfrågan har växt i omfattning under utredningens gång bör det övervägas om säkerhet inte bör vara ett strategiskt insatsområde. En trygg och säker besöksnäring likväl som trygga platser och evenemang är något vi alla vill erbjuda både invånare tillresta besökare och våra anställda. Långsiktighet och en bred politisk förankring i den fortsatta processen är av stor vikt. Det finns ett stort behov av att sätta tillväxten i fokus och att diskutera besöksnäringens frågor i samma forum som övrigt näringsliv.

I syfte att gå från ord till handling ser Svensk Handel gärna en prioritering av följande förslag.

- Inrättande av ett Nationellt besöksnäringsforum (3.6.1)
- Inrättande av ett sekretariatet på regeringskansliet (3.6.1)

Vidare bör regeringen besluta om en nationell strategi för hållbar turism och växande besöksnäring (3.4).

Parallellt med strategiarbetet bör kompetenshöjande insatser för offentliga myndighetsutövare startas. Ökad kunskap hos de offentliga mottagarna på regional och lokal nivå kommer ha stor betydelse för förankringen av strategiarbetet och för möjligheten att driva strategins områden vidare (6 förslag 2).

Vi vill särskilt understryka digitaliseringens betydelse och ser gärna att regeringen, som ett led i en delstrategi för insatsområdet digitalisering av besöksnäringen initierar en förstudie som kartlägger plattforms- och delningsekonomi och de regelverk, utmaningar och möjligheter som plattforms- och delningsekonomin innebär för besöksnäringens branscher och turism (5 förslag 2).

Synpunkter på utredningens förslag

3.5 Strategiska insatsområden och delmål

Av de föreslagna strategiska insatsområdena är det viktigt att i det fortsatta arbetet förtydliga att dessa är insatser utöver de som redan idag riktas mot privat- och affärsturism där huvuddelen av intäkterna finns.

Med företagen och tillväxt i fokus är företagens villkor och kompetensförsörjning områden som bör prioriteras. Dessa områden blir extra viktiga i en näring med relativt små marginaler och låg lönsamhet. Rätt insatser kan omgående förbättra företagens möjlighet till hållbar tillväxt och därmed nya produkter och exportmogna destinationer. Extra viktigt är det att arbetet med dessa båda områden tar avstamp i redan pågående arbeten och att det sker över gränserna då det är fler än ett departement inblandade i frågeställningarna.

3.6 Organisering

Svensk Handel stödjer förslaget om att inrätta ett nationellt besöksnäringsforum som plattform för utveckling och koordinering av strategin. Grunden för strategin bör vara besökarens upplevelse

och näringsens och i slutändan företagens behov. För att kunna svara för både de stora och små företagen ser Svensk Handel vikten av att branschorganisationer på ett tydligt sätt ges möjlighet att påverka strategins innehåll.

Det är också viktigt att myndighetsgruppens arbete tydligt knyts samman med det nya besöksnäringsforumet så att båda parter är uppdaterade gällande pågående arbete, diskussioner och insatser. Slutligen är det också avgörande att representanterna i forumet har mandat både i sin egen organisation och i forumet.

Svensk Handel står bakom utredningens syn på att ett organiserat samarbete mellan staten, regionerna och näringslivet behövs för att skapa en konkurrenskraftig och innovativ besöksnäring. Svensk Handel ser att denna fråga bör diskuteras parallellt med att strategin utformas då det tydligare kommer att utvisa inriktningen och omfattningen på ett sådant arbete.

Svensk Handel ser liksom utredningen ett behov av att det finns en välorganiserad samverkansarena. Med de förändringar som utredningen övergripande föreslår för organiseringen av besöksnäringen med nya forum, instanser, tydlighet i arbetsområden och uppgifter ser vi att en förändring i samarbetet mellan besöksnäringens branscher kommer att ske automatiskt utifrån de nya förutsättningarna.

4. Besöksnäringen en del av ett hållbart samhällsbygge

Svensk Handel står bakom att besöksnäringen är en del av ett hållbart samhällsbygge och att mer hänsyn behöver tas till agenda 2030. Vi vill dock understryka vikten av att i stället för att starta egna processer i dessa frågor se till att besöksnäringen blir en naturlig part i redan pågående projekt som t ex SMARTA Hållbara städer. Detta inte minst för att ett hållbart samhällsbygge måste utgå både från invånar- och besökarperspektivet och att det inte behövs fler parallella processer som försvårar innovation och beslut på samtliga plan.

Svensk Handel anser att det är av yttersta vikt att vi skapar enkla och gemensamma processer där fokus på hållbart samhällsbygge läggs på att skapa attraktiva destinationer, städer och platser där utgångspunkten alltid är både invånare och besökare.

5. Digitaliserad besöksnäring med fokus på delnings- och plattformsekonomi

Detta är en fråga av stor vikt för våra medlemmar där Svensk Handel håller med utredningen att Sverige har förutsättningar för och bör inta ett mer aktivt förhållningsätt till delningsekonomin möjligheter och utmaningar.

Plattformsekonomin är oerhört viktig att ingående följa och arbeta med. En stor och viktig utmaning är att tillse att befintliga affärsmodeller inte hämmas genom snedvridningar av konkurrensen till följd av olika förutsättningar enligt regelverken.

Svensk Handel önskar att regeringen prioriterar det förslag om förstudie som kartlägger plattforms- och delningsekonomi och de regelverk, utmaningar och möjligheter som plattforms- och delningsekonomin innebär för besöksnäringens branscher och turism.

Förslaget om att i enlighet med betänkande SOU 2017:26 *Delningsekonomi-på användarens villkor*, ger uppdrag till Konsumentverket att i samarbete med Konkurrensverket följa utvecklingen inom delningsekonomin, men också säkerställer att detta uppdrag inkluderar besöksnäring och turism välkomnas av Svensk Handel.

För Svensk Handel är dessa frågor av stor vikt för handelns framtid och är därmed ett högt prioriterat område där vi gärna är en samtalspart framöver.

Utöver utredningens lämnade förslag vill Svensk Handel även betona vikten av utbyggnad och säkerställande av den digitala infrastrukturen. En ökad satsning från statens sida att erbjuda bra bredbands- och nätuppkoppling i hela Sverige diskuteras ofta. Det är dock av högsta vikt att näringslivets behov får lägga grunden då en trygg och stabil digital infrastruktur är helt oumbärlig för dagens verksamheter. Att ha tillgång till nätet är en grundförutsättning för att överhuvudtaget kunna driva företag. Dagens konsumenter/besökare är alltid uppkopplade, förbereder sina inköp och fattar sina köpbeslut med hjälp av datorer eller mobiltelefoner. Därtill sker ca 80 procent av alla betalningar idag med hjälp av tekniska lösningar som alla är beroende av ett tryggt och säkert nät.

6. Kompetensförsörjning

Mer än en halv miljon människor är sysselsatta inom handeln och ca 120 000 personer anställs varje år. Av dessa är 19 procent av alla

sysselsatta i åldern 16-24 år. Nästan en fjärdedel har handeln som första arbetsgivare på sitt CV.

Idag finns endast ca 3 700 utbildningsplatser kopplade till handel. Av dessa finns ca 560 inom högre utbildning, ca 490 inom yrkes-
högskolan, ca 1800 på yrkesvux inklusive lärlingsvux och ca 2600 på
gymnasienivå (HA-programmet). Totalt är ungefär 8 200 elever
inskrivna på HA-programmet varje år. Detta utgör ungefär
2,5 % av alla elever i gymnasieskolan.

Utredningen har valt att fokusera kompetensförsörjningsfrågan på
insatser inom det offentliga och valt att bort att kartlägga
besöksnäringens kompetensbehov då det inte varit görbart inom
ramen för uppdraget. Svensk Handel beklagar att företagens
kompetensbehov och bristen på utbildningar inte tydliggörs i denna
utredning då detta är en mycket viktig komponent som hindrar
tillväxten i näringen. Svensk Handel vill hänvisa till
”Sammanställning inför dialogforum mars 2017” som överlämnades
till Näringsdepartementet i mars 2017. Näringsdepartementet
sammankallade i december 2016 representanter från Visita, Svensk
Turism AB, Hotell- och restaurangfacket, Transportföretagen och
Svensk Handel för att diskutera utmaningar inom kompetens-
försörjningsområdet inom besöksnäringen. Samtalet föranledde att
gruppen åtog sig att sammanställa synpunkter till grund för en vidare
och fördjupad diskussion. Under arbetet med dokumentet tillkom
Handelsanställdas förbund och ställde sig bakom skrivningarna.

Av de lagda förslagen önskar Svensk Handel att förslag 2 prioriteras
*- att regeringen ger Tillväxtverket i uppdrag att i samverkan med
regionalt utvecklingsansvariga och i dialog med länsstyrelser,
kommuner och besöksnäringens branschorganisationer kartlägga
och föreslå kompetensutvecklande insatser för offentliga
myndighetsutövare som arbetar med tillstånd och tillsyn på lokal,
regional och nationell nivå, speciellt kring besöksnäringens struktur
och villkor.*

Ökad kunskap hos de offentliga mottagarna på alla nivåer kommer
att ha stor betydelse för förankringen av strategiarbetet och för
möjligheten att driva strategins områden vidare.

7. Utveckling innovation och forskning

Svensk Handel instämmer i vikten av utveckling, innovation och
forskning även för besöksnäringen. På detta område blir det åter av

stor vikt att betona att näringen består av många branscher och att forskningen brett behöver inkludera dessa.

Svensk Handel delar Handelsrådets åsikt i följande frågor:

- Det är positivt att utredningen föreslår att belysa hanteringen av små och medelstora företags immateriella tillgångar och innovationsförmåga när det gäller affärsstrategiskt tänkande och vidare att det behövs utvecklas starkare stöd och insatser för att stärka deras innovationsförmåga.
- Att RISE i samverkan med Vinnova och SISP bör få i uppdrag och resurser för att identifiera och definiera arbetssätt som inkluderar besöksnäringens aktörer i befintliga innovationsstrukturer. Båda förslagen (a) att nyttiggöra befintliga innovationer, forskningsresultat och kompetenser liksom (b) att skapa nya former för ökad samverkan mellan besöksnäringens aktörer är högst önskvärda.
- Att statliga forsknings och innovationsmyndigheter behöver se över sin organisation och säkerställa bedömarkompetens för att bemöta besöksnäringens utmaningar och möjligheter i fråga om tillväxt och hållbar utveckling.
- Det behövs en statlig översyn och analys av vilka forskningsbehov som finns inom besöksnäringen och en strategi för vad som bör prioriteras i framtiden. Vi välkomnar att en statlig forskningsmyndighet får ta ansvaret och att det sker i samverkan med relevanta myndigheter och i dialog med branschen.

8. Data, statistik och analys

Svensk Handel ställer sig bakom de förslag som utredningen har lämnat inom området för data, statistik och analys men vill betona att förslagen förutsätter ytterligare resurstilldelning till Tillväxtverket.

Svensk Handel vill åter betona vikten av att sätta företagen i fokus. Förslag (b) är därför mycket välkommet där vi har en möjlighet att adressera data och statistik från fler av de branscher som är inkluderade i besöksnäringen. En utvecklad metod för mätning och analys av företagsdata inom besöksnäringens branscher skulle även göra det tydligt för politiker och tjänstemän om alla branschens betydelse.

9. Trafikutbud och transporter

Att enkelt kunna komma till Sverige och ta sig runt i vårt land med både flyg, båt, tåg, buss och bil är en av grundpelarna för att kunna öka turismen. Att även planera för en kollektivtrafik som svarar mot besökarnas behov med andra resmönster och tider bör prioriteras. Ett arbete med en effektiv och hållbar infrastruktur blir därför mycket viktigt.

För handeln likväl som många andra branscher inom besöksnäringen är det inte bara tillgängligheten för våra gäster/kunder som är viktig utan minst lika viktigt är att varor och gods kan levereras till både sevärdheter, arenor, hotell, restauranger, butiker med mera.

Svensk Handel anser att det är viktigt att transportpolitiken inriktas mot att förbättra och effektivisera transportslagen utifrån de regionala förutsättningarna. Många gånger nämner beslutsfattare skogs- och stålindustrins behov av godstransporter, så är även fallet i Landsbygdskommitténs rapport. Ett tydliggörande om att inkludera även besöksnäringens och därmed handelns behov i den regionala infrastrukturplaneringen efterfrågas.

Svensk Handel förordar ett nära samarbete med handelns aktörer i planeringen och utvecklingen av infrastruktur, godstrafik och förbättrad lastning/lossning. Stora förändringar kommer att ske framöver bland annat för varudistribution på ett hållbart sätt.

12 Måltidsturism

– att Livsmedelsverket i samverkan med Tillväxtverket och länsstyrelserna får i uppdrag och resurser att utreda och ge förslag på hur koordinering och effektivisering av tillståndsgivning och kontroller kan ske vad gäller råvaruproduktion, livsmedelsproduktion och servering i syfte att minska kontrollbördan för företag med verksamhet som inkluderar flera steg i produktionsprocessen.

Svensk Handel ställer sig positivt till förslaget men ser att hänsyn måste tas till utredningsunderlag från Statskontoret om livsmedelskontrollen (2015, 2017) och Livsmedelsverkets pågående arbete vad gäller livsmedelskontrollen.

14 Regler, tillstånd och tillsyn

Detta område är ofta den del i en företagares verklighet som skapar oro och hindrar tillväxt. Kapitlet bygger på en bra problem-

inventering och pekar på en rad områden som kräver åtgärder, utan att lämna förslag.

Det råder inflation av företagsregler i Sverige. Regler som inte är utformade på effektiva och ändamålsenliga sätt kan snabbt leda till onödigt stora kostnader för företagen.

Många av de regler som berör företagare tillämpas och tolkas helt olika på olika platser i landet, något som gör att förutsättningarna och förutsägbarheten för företagen skiljer sig åt beroende på var de finns. Osäkerheten blir stor om det inte går att lita på att ett nationellt regelverk tillämpas på samma sätt överallt.

Tydligare riktlinjer och betalning efter utfört arbete är något som Svensk Handel efterfrågar. Modeller som bland annat utvecklats av Tillväxt och Tillsyn (Rättviksmodellen) bör eftersträvas.

Frågor gällande regler, tillstånd och tillsyn är en större fråga som berör fler näringar än besöksnäringen. Svensk Handel vill betona vikten av att denna fråga inte nedprioriteras utan att vi kraftsamlar och gemensamt arbetar vidare för att skapa bra tillväxtförhållanden för våra företag.

Några av de åtgärder Svensk Handel ser skulle underlätta för företagen är:

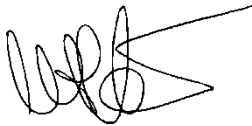
- Inför bäst före-datum på regler - regler tidsbegränsas och utvärderas innan de antingen ges en ny tidsfrist eller avskaffas.
- Inför regeltak och principen om "En regel in – en regel ut".
- Upprätta en maximal tidsgräns för handläggning i statlig och kommunal förvaltning.
- Enhetlig regeltillämpning, tillsyn och tillståndshandläggning bör eftersträvas.
- Inga tillsynsavgifter utan tillsyn. Företag ska inte behöva betala för kontroller som aldrig äger rum.

Utöver att underlätta för företagen gällande minskad regelbörda finns det anledning att också se över att tillgång till offentliga stöd

och krediter ska vara likvärdiga för företag inom branscherna i besöksnäringen som för andra basnäringar. Svensk Handel ser gärna även att mikrokrediter bör utvecklas för att underlätta finansieringslösningar för mindre företag.

Sammanfattningsvis är Svensk Handel positiv till de stora dragen i besöksnäringens utredning och vår förhoppning är att såväl offentliga som privata parter nu kan komma till skott och även genomföra väl genomarbetade och förankrade förslag i syfte att göra Sverige än mer attraktivt att besöka. Handeln är som bekant en stor och växande del av den samlade besöksnäringen och Svensk Handel är gärna med och utvecklar svensk besöksnäring även i framtiden.

SVENSK HANDEL

A handwritten signature in black ink, consisting of several loops and a long horizontal stroke extending to the right.

Mats Hedenström
Näringspolitisk chef

Elisabet Elmsäter Vegsö